

Bruxelles, 29.5.2013
COM(2013) 322 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Obiectivele de la Barcelona
Dezvoltarea serviciilor de îngrijire a copiilor în Europa pentru o creștere durabilă și
favorabilă incluziunii**

{SWD(2013) 192 final}

CUPRINS

1.	Introducere	2
2.	Îndeplinirea obiectivelor de la Barcelona: o necesitate.....	3
3.	Situația existentă	4
4.	Calitatea: încă inegală în Europa.....	12
5.	Îndeplinirea obiectivelor de la Barcelona, un angajament reînnoit în strategia Europa 2020.....	14

1. INTRODUCERE

Disponibilitatea unor servicii de îngrijire a copiilor cu vârste cuprinse între 0 ani și vârsta școlarizării obligatorii¹, accesibile financiar și de calitate, reprezintă o prioritate a Uniunii Europene. Astfel de servicii includ creșele colective sau alte centre de îngrijire de zi, inclusiv îngrijirea în mediul familial, îngrijitoarele de profesie autorizate, educația preșcolară sau echivalentă, educația școlară obligatorie, precum și serviciile din afara orelor de curs.

În 2002, Consiliul European de la Barcelona a stabilit obiective în acest domeniu: „(...) statele membre trebuie să elimine obstacolele din calea participării femeilor pe piața forței de muncă și, ținând cont de cerere și în conformitate cu sistemele naționale în domeniu, să depună eforturi pentru a institui, până în 2010, structuri de îngrijire pentru cel puțin 90% dintre copiii cu vârste cuprinse între trei ani și vârsta de școlarizare obligatorie și pentru cel puțin 33% dintre copiii cu vârste sub trei ani².”

Începând de la acea dată, realizarea „obiectivelor de la Barcelona” s-a aflat în centrul strategiei de la Lisabona, apoi al strategiei Europa 2020³. Într-adevăr, capacitatea statelor membre de a crește în mod semnificativ și durabil rata de ocupare a forței de muncă depinde, între altele, de posibilitatea bărbaților și a femeilor de a armoniza viața profesională cu viața privată. Disponibilitatea unor servicii de îngrijire a copiilor preșcolari de calitate este esențială în acest sens, reprezentând, pe lângă modalitățile de lucru flexibile și un sistem de concedii familiale adecvat, una dintre măsurile care contribuie la armonizarea vieții profesionale cu viața privată, promovată la nivel european. Aceasta constituie, de asemenea, o investiție fundamentală în dezvoltarea copiilor, în lupta împotriva abandonului școlar și împotriva transmiterii situației defavorizate de la o generație la alta⁴.

Deși s-au făcut unele progrese din 2002 până în prezent și în pofida angajamentului asumat de statele membre prin două pacturi europene succesive privind egalitatea între femei și bărbați⁵, **oferta de îngrijire a copiilor la nivelul UE în 2010 nu este conformă cu obiectivele stabilite.** În plus, în 2011, situația pare să se înrăutățească în unele state membre.

Prin urmare, este necesar să se readucă în discuție acest deficit și cauzele sale și să se propună soluții și orientări politice în vederea realizării obiectivelor. **Al treilea semestru european reprezintă o oportunitate politică de a reafirma importanța serviciilor de îngrijire și a contribuției acestora la obiectivele Uniunii Europene.**

În acest context, astfel cum s-a anunțat în Strategia pentru egalitate între femei și bărbați 2010-2015⁶, prezentul raport prezintă măsura în care obiectivele de la Barcelona au fost îndeplinite în statele membre și identifică obstacolele și provocările cu care se confruntă statele membre în dezvoltarea serviciilor de îngrijire a copiilor preșcolari. Raportul subliniază necesitatea de a reafirma obiectivele și reamintește angajamentele Comisiei Europene pentru sprijinirea statelor membre. Acesta reprezintă, alături de ansamblul de inițiative recente și complementare ale Comisiei, cum ar fi propunerea de directivă privind echilibrul femei-bărbați în consiliile de administrație⁷, o reală contribuție a Comisiei la realizarea obiectivelor strategiei Europa 2020 și la promovarea egalității dintre femei și bărbați.

¹ În prezentul raport, termenii „servicii de îngrijire” și „servicii de educație și îngrijire a copiilor preșcolari (EICP)” sunt utilizați în mod interschimbabil.

² http://www.consiliium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/71025.pdf

³ COM(2010)2020.

⁴ COM(2013)83.

⁵ 2011/C 155/02.

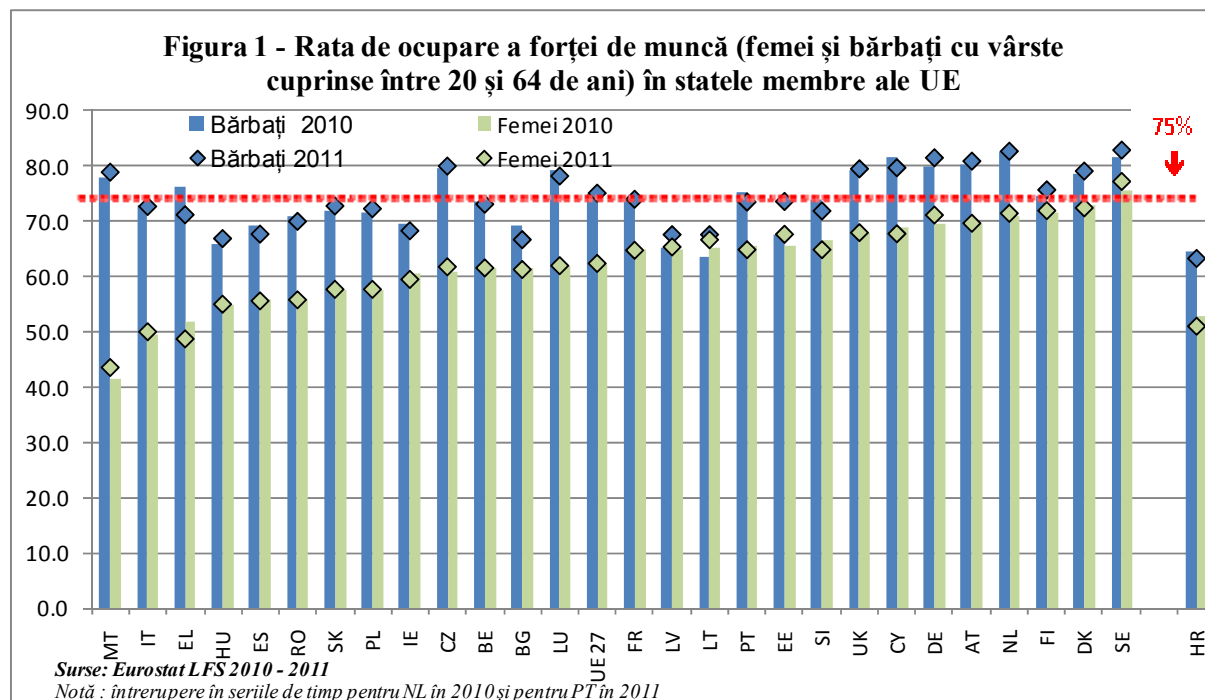
⁶ COM(2010) 491.

⁷ COM(2012)614.

2. ÎNDEPLINIREA OBIECTIVELOR DE LA BARCELONA: O NECESITATE

... pentru îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2020

Obiectivul privind atingerea unei rate de ocupare a forței de muncă de 75% nu va fi îndeplinit până în 2020 fără contribuția femeilor⁸. Politicile de armonizare sunt esențiale pentru promovarea ocupării forței de muncă de către femei.

În special, accesul la serviciile de îngrijire a copiilor preșcolari este principalul factor care influențează participarea femeilor pe piața muncii, creșterea cheltuielilor publice pentru dezvoltarea acestor servicii fiind asociată cu o creștere a ocupării forței de muncă cu normă întreagă de către femei⁹.

Îmbunătățirea accesului femeilor la piața muncii înseamnă creșterea și diversificarea ofertei de competențe, prin urmare, aceasta permite **întreprinderilor** să obțină cele mai bune resurse și să fie mai **competitive**, asigurând în același profitabilitatea investiției în educație pentru statele membre.

Politicile de armonizare în general și oferta de servicii de îngrijire în special permit femeilor și bărbaților să beneficieze de independență economică și să contribuie la realizarea unui alt obiectiv major al strategiei Europa 2020: **protejarea a cel puțin 20 de milioane de persoane împotriva riscului sărăciei și al excluziunii sociale**. Participarea crescută a părinților, în special, a femeilor pe piața muncii reduce riscul sărăciei de-a lungul întregii vieți, permite incluziunea socială a tuturor membrilor familiei și îmbunătățește șansele viitoare ale copiilor¹⁰. Acest aspect este important în special pentru grupurile vulnerabile (familii monoparentale, romi, migranți).

⁸ Între 1998 și 2008, ocuparea forței de muncă în rândul femeilor (cu vârste între 20 și 64 de ani) a crescut cu 7,2% în comparație cu 2,4% pentru bărbați.

⁹ OCDE (2012) „Inégalités hommes-femmes, il est temps d'agir” (Inegalități bărbați-femei, este timpul să acționăm).

¹⁰ COM(2013)778.

Investițiile în servicii de îngrijire a copiilor preșcolari de calitate reprezintă, de asemenea, investiții în construirea capitalului uman de mâine, căci acestea oferă tuturor copiilor un start mai bun în viață și pun bazele reușitei lor în materie de educație, integrare socială, dezvoltare personală și, ulterior, capacitate de ocupare a forței de muncă¹¹. Prin urmare, este vorba despre o investiție socială cu potențial înalt.

Furnizarea de servicii de calitate și accesul universal la educația preșcolară de calitate se află printre politicile de **prevenire a abandonului școlar**¹², astfel cum confirmă, de asemenea, Consiliul Uniunii Europene¹³.

...pentru îndeplinirea obiectivului privind egalitatea între femei și bărbați

Participarea femeilor la munca remunerată are legătură cu repartizarea responsabilităților familiale între femei și bărbați. Femeile sunt în continuare cele care își modifică modul de a munci atunci când în familie apar copii, luându-și concedii, lucrând cu fracțiune de normă sau retrăgându-se de pe piața muncii. Acest lucru are consecințe asupra remunerației și asupra pensiei lor. Diferența de remunerare a femeilor și a bărbaților rămâne inacceptabil de mare (16,2% pe oră, în medie¹⁴) în Uniunea Europeană. Diferențele cele mai mari se observă în țările în care oferta de servicii de îngrijire a copiilor preșcolari este redusă¹⁵. Lipsa promovării politicilor de armonizare a vieții profesionale cu viața privată în general și lipsa serviciilor de îngrijire a copiilor în special reprezintă un obstacol major în calea independenței economice a femeilor și a avansării acestora în funcții cu responsabilitate¹⁶.

...pentru a face față provocării demografice

În final, disponibilitatea serviciilor de îngrijire contribuie la realizarea proiectelor familiale, având în vedere încetinirea ritmului demografic înregistrată în Europa. Într-adevăr, se pare că statele membre în care nivelul natalității este cel mai ridicat în prezent sunt, de asemenea, cele care au facilitat armonizarea între viața profesională și viața privată și care înregistrează o rată crescută a ocupării forței de muncă de către femei.

3. SITUAȚIA EXISTENTĂ

În 2008, un prim raport asupra situației existente¹⁷ arăta că cererea de sisteme formale de îngrijire a copiilor era departe de a fi satisfăcută, în special pentru copiii cu vârste mai mici de 3 ani. Acesta atrăgea atenția asupra costurilor mari suportate de părinți și asupra programului de furnizare a serviciilor respective, insuficient pentru a putea fi compatibil cu un loc de muncă remunerat cu normă întreagă. După cinci ani, în ciuda unui progres simțitor, provocările rămân considerabile.

¹¹ COM(2011)66.

¹² COM(2011)18.

¹³ 2011/C 191/01.

¹⁴ Eurostat, 2011 tsdsc340.

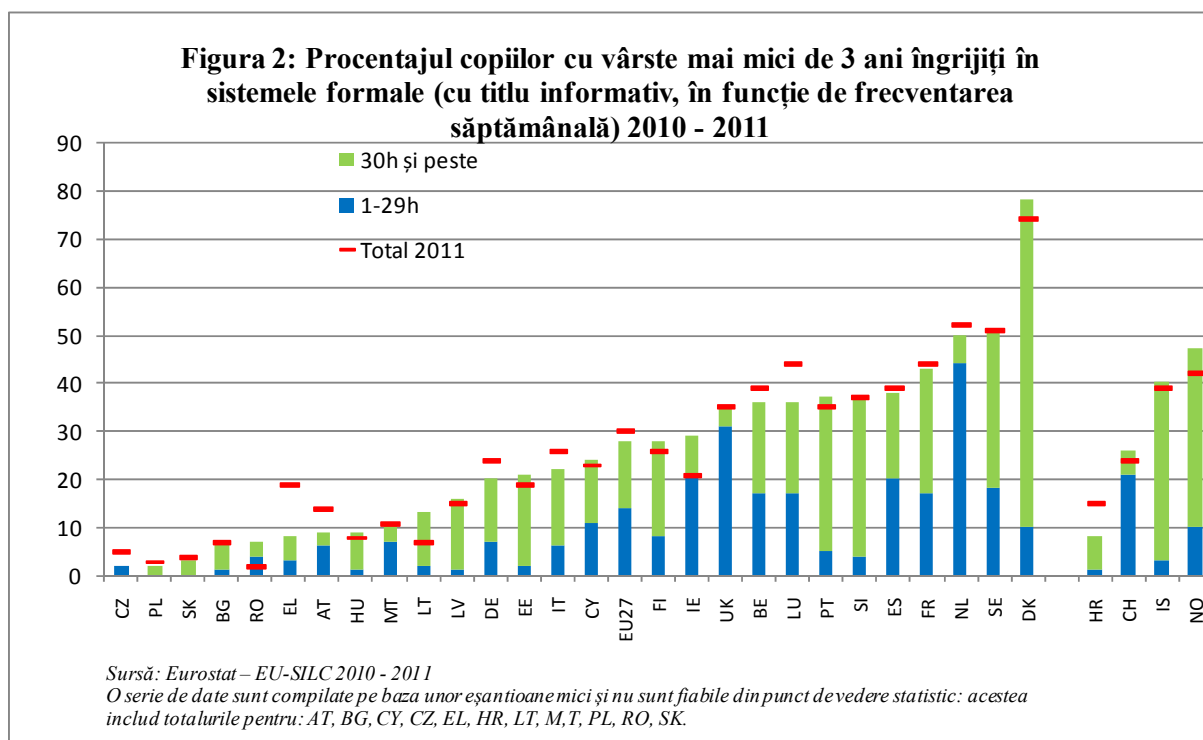
¹⁵ OCDE (2012) „Inégalités hommes-femmes, il est temps d'agir” (Inegalități bărbați-femei, este timpul să acționăm).

¹⁶ COM(2012)615.

¹⁷ COM(2008)638.

Sunt necesare în continuare eforturi considerabile în vederea asigurării îngrijirii copiilor cu vârste mai mici de 3 ani...

...Conform datelor europene¹⁸, în anul 2010 doar 10 state membre (DK, SE, NL, FR, ES, PT, SI, BE, LU și UK) au realizat obiectivul de la Barcelona privind copiii cu vârste mai mici de 3 ani. 15 state membre se află sub pragul de 25% (Figura 2). Disponibilitatea serviciilor este foarte scăzută, mai ales în Polonia, Republica Cehă și Slovacia, unde rata copiilor îngrijiți în astfel de structuri este mai mică de 5%. În majoritatea țărilor există, în plus, o diferență netă între zonele urbanizate și zonele mai rurale și/sau între regiuni (de exemplu, în Germania și în Italia).

Între 2006 și 2010, numărul copiilor cu vârste mai mici de trei ani îngrijiți în structurile formale a crescut ușor ...

... evoluând de la 26% la 29% în medie în UE¹⁹. Totuși, în unele state membre, se pot observa evoluții semnificative, în special în Franța, unde rata de îngrijire a copiilor în structurile formale a crescut de la 31% în 2006 la 43% în 2010. Creșterea ar trebui să continue ca urmare a unui plan important de dezvoltare a ofertei, care are ca obiectiv crearea a 200 000 de noi locuri în structurile de îngrijire între 2009 și 2012. Un progres semnificativ s-a înregistrat, de asemenea, în Slovenia (+8%), probabil datorită unei modificări aduse în 2008 legii privind grădinițele, care introducea măsura conform căreia statul urmează să suporte costurile îngrijirii începând cu al doilea copil.

¹⁸ Indicatorul măsoară proporția copiilor îngrijiți în cadrul structurilor formale enumerate în introducere.

¹⁹ UE 25. În 2011, rata de îngrijire a copiilor în structurile formale este de 30% în medie în UE 25 și UE 27.

Sistemul francez diversificat și descentralizat combină modul de îngrijire individual și cel colectiv pentru copiii cu vârste între 0 și 3 ani.

Îngrijirea asigurată de asistentele maternale/asistenții maternali este predominantă. Înființată în 1991, această formă de îngrijire acoperă aproximativ o treime din copiii cu vârste sub trei ani, ai căror părinți muncesc. Părinții care aleg acest tip de îngrijire primesc o alocație lunară, care variază în funcție de statutul și remunerația asistentului maternal/asistentei maternale, vârsta copilului și venitul familiei. Profesia de asistent(ă) maternal(ă) a evoluat semnificativ de-a lungul anilor. Numărul legal de ore de formare s-a dublat și, în prezent, este obligatoriu ca aceștia să semneze un contract de muncă cu părinții. Se efectuează periodic controale sanitare și de securitate. Totuși, există încă obstacole care trebuie depășite: profesia rămâne puțin apreciată, iar familiile modeste ezită uneori să recurgă la acest mod de îngrijire. În plus, o mare parte dintre asistenți maternali/asistente maternale vor ieși la pensie în anii următori.

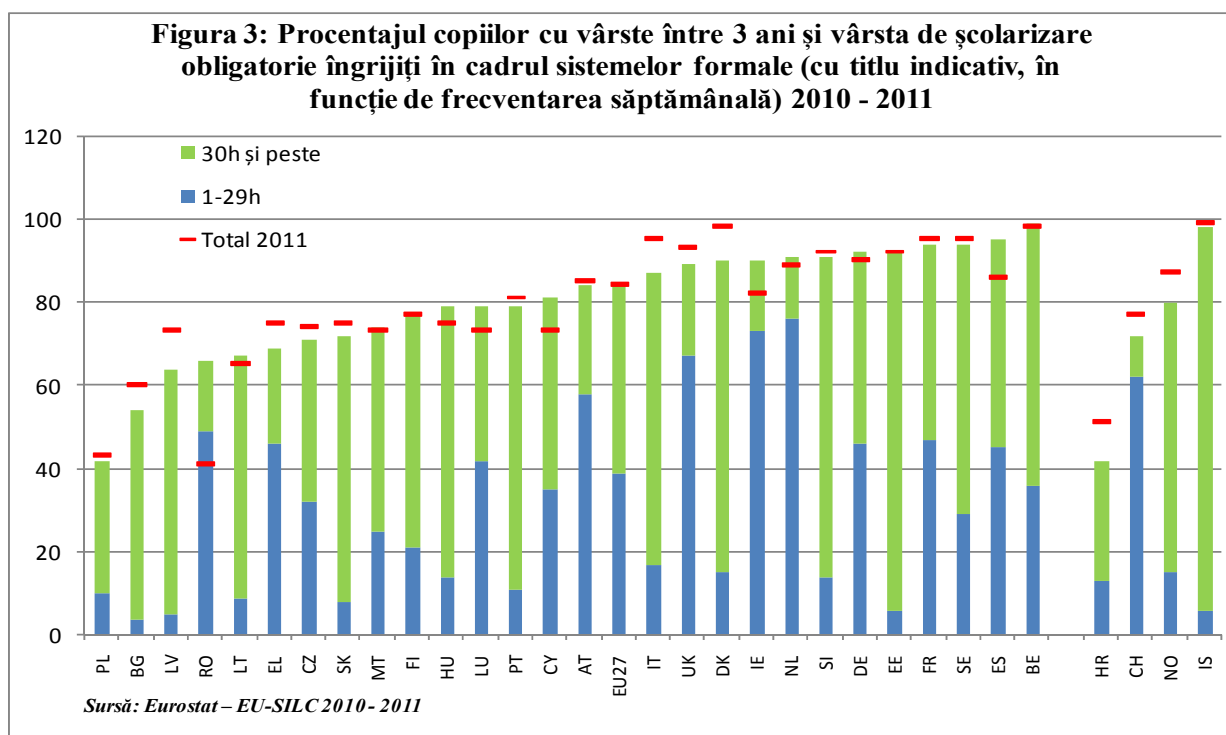
Număr de locuri în 2010		
Îngrijire colectivă și în familie	Creșe colective	86 767
	<i>din care creșe pentru personal</i>	8 315
	Centre de îngrijire ocazională	30 484
	Grădinițe	8 030
	Structuri multifuncționale de îngrijire	177 984
	Îngrijire în familie	59 060
Asistenți maternali / asistente maternale		855 400*

* : număr de locuri (teoretic) – surse: DREES 2012

Autoritățile publice franceze încurajează de câțiva ani întreprinderile private să finanțeze creșele pentru personal. Numite și creșe ale întreprinderilor, acestea sunt create de întreprinderile private, întreprinderile publice sau de către spitale pentru copiii salariaților acestora.

Recursul la serviciile de îngrijire crește odată cu vârsta copiilor ...

În categoria copiilor cuprinși între vârsta de trei ani și vârsta de școlarizare obligatorie²⁰, 11 state membre (BE, ES, FR, SE, DE, EE, NL, SI, IE, DK și UK) au atins obiectivul de 90%, independent de numărul de ore de frecvență în 2010. În 2011, obiectivul a fost, de asemenea, realizat de Italia; în schimb, rata de îngrijire a copiilor în structurile formale în Țările de Jos, Spania și Irlanda s-a redus considerabil, scăzând sub obiectivul de 90%. 13 state membre se află sub pragul de 80% și trebuie să depună în continuare eforturi însemnate. Polonia și Croația înregistrează o rată mai mică de 50% (Figura 3).

²⁰

Vârsta de școlarizare obligatorie este de 4, 5, 6 sau 7 ani, în funcție de statul membru.

Rata de îngrijire a copiilor cu vârste cuprinse între trei ani și vârsta de școlarizare obligatorie în structurile formale a rămas practic constantă ...

...crescând de la 84% în 2006 la 86% în 2010, în UE²¹. Creșterea medie foarte slabă ascunde variații mai semnificative înregistrate în țările în care s-a pus în aplicare o combinație de măsuri. În Luxemburg (+22%) au fost înființate „maisons relais” (reședințe temporare) în 2005, sistemul școlar a fost reorganizat în 2009 (anul de studiu de la vârsta de trei ani, tot facultativ, a fost integrat în primul ciclu al școlii elementare), iar în 2009 au fost, de asemenea, introduse bonuri de servicii de îngrijire. În Austria (+13pp), s-a înregistrat o contribuție federală pentru creșterea numărului de locuri în creșe (mai precis, 24 500 de noi locuri pentru copii între 0 și 6 ani în perioada 2008-2010). În plus, suportarea costurilor îngrijirii de către stat până la 20 de ore pe săptămână, introdusă în 2009, a avut o influență favorabilă asupra ratei de îngrijire în structurile formale. În perioada 2010-2011, s-a înregistrat o scădere a ratei de îngrijire în structurile formale în mai multe țări, în special în România (-25%), Spania (-9%), Cipru (-8%) și Irlanda (-8%).

Sistemul de bonuri de servicii de îngrijire („chèque-service accueil – CSA”) a fost introdus la 1 martie 2009 în **Luxemburg** de către Ministerul Familiei și Integrării în colaborare cu comunele. Acesta acordă dreptul la 3 ore de îngrijiri gratuite în structuri educative pe săptămână. Pentru următoarele 21 de ore de îngrijire, părinții plătesc un tarif redus semnificativ, de maxim 3 EUR pe oră. Tariful se calculează în funcție de venitul familiei și de locul copilului între frați. Sistemul a fost creat pentru a aduce beneficii copiilor cu risc de sărăcie sau excluziune socială. Pentru acești copii, sistemul oferă mai multe ore de sprijin pe săptămână și în perioada vacanțelor școlare.

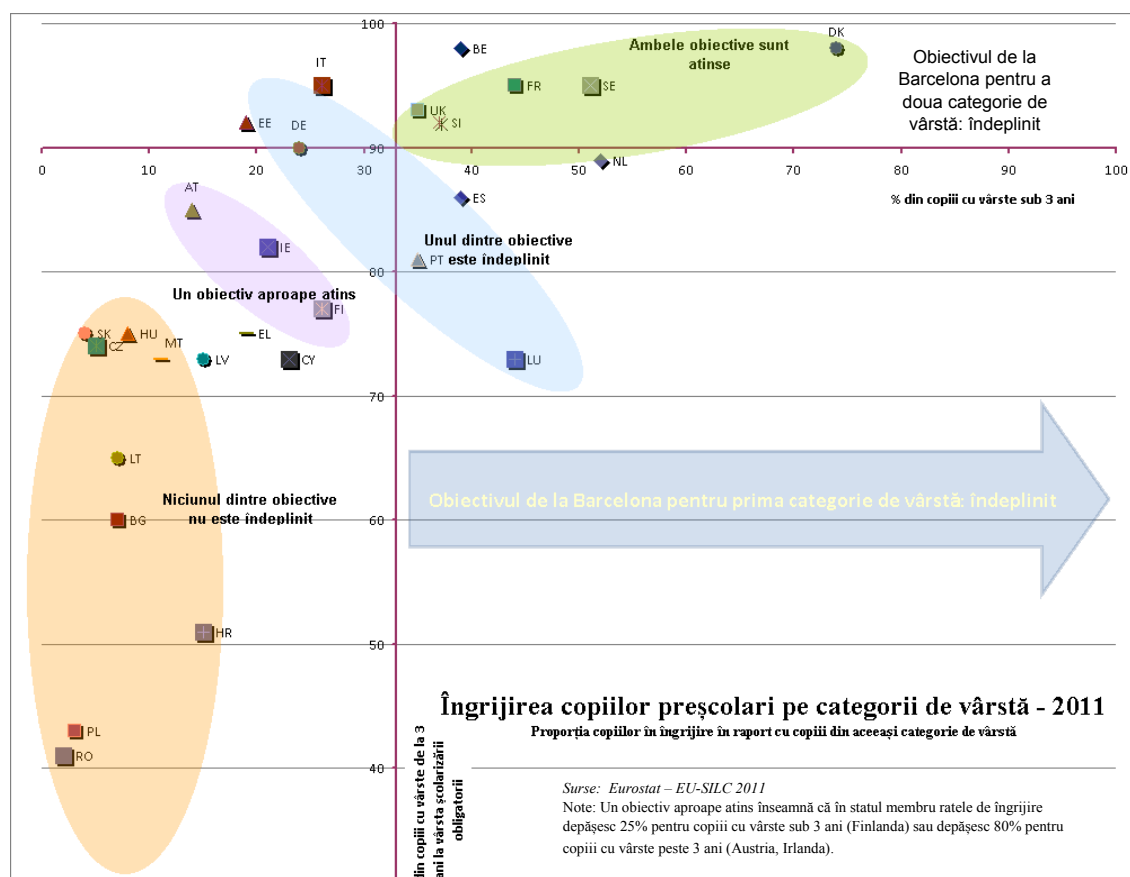
În ianuarie 2011, 69,27% din copiii cu vârste între 0 și 12 ani erau înscriși în sistem²². Această politică este însoțită de o creștere constantă a numărului de locuri în structurile de îngrijire a copiilor, inclusiv în structurile de îngrijire a copiilor de vârstă școlară și până la 12 ani.

²¹ UE 25. În 2011, rata de îngrijire în structuri formale este de 86% în medie în UE25 și de 83% în UE27.

²² Ministerul Egalității de Șanse, 2011.

Situația statelor membre cu privire la obiectivele de la Barcelona în 2011...

- 6 state membre au realizat cele două obiective: Suedia, Belgia, Franța, Slovenia, Danemarca și Regatul Unit.
- O altă categorie reunește 7 state membre care au îndeplinit unul dintre cele două obiective. Este vorba despre Portugalia, Spania, Țările de Jos și Luxemburg – pentru prima categorie de vârstă și despre Germania, Italia și Estonia pentru copiii mai mari.
- 3 state membre sunt pe cale să atingă unul dintre cele două obiective: Finlanda înregistrează o rată de îngrijire mai mare de 25% pentru prima categorie de vârstă, iar Irlanda și Austria prezintă o rată mai mare de 80% pentru a doua categorie de vârstă.
- 11 state membre trebuie să depună în continuare eforturi importante, în special Polonia, Bulgaria, Grecia, România, Slovacia, Republica Cehă și Croația.

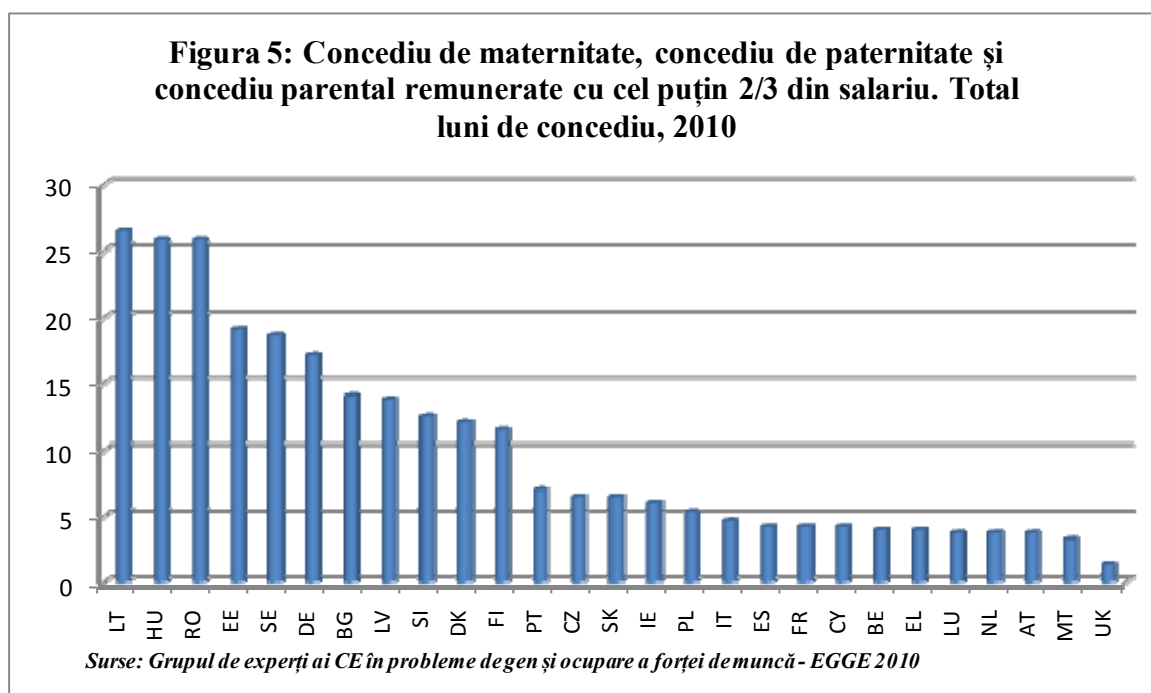

Serviciile sunt utilizate aproape numai cu program redus ...

... în unele țări care au îndeplinit obiectivul. Numărul de ore de frecvență a serviciilor de îngrijire variază semnificativ de la o țară la alta. În mai multe țări, serviciile sunt folosite cu program redus și nu acoperă o săptămână de lucru integrală. În Regatul Unit, Țările de Jos și Irlanda, serviciile sunt utilizate cu program redus, indiferent de categoria de vârstă. De remarcat că, în unele cazuri, frecvența este cu mult sub 30 de ore pe săptămână. De exemplu, în Regatul Unit, un număr semnificativ de locuri este destinat copiilor cei mai mici, pentru mai puțin de 20 de ore pe săptămână. Este important de știut dacă utilizarea serviciilor cu program redus este rezultatul unei alegeri sau al unor constrângeri. În ultimul caz, lipsa serviciilor cu program prelungit ar putea reprezenta un obstacol în calea angajării cu normă întreagă, în special pentru mamele singure.

Strategii alternative pentru îngrijirea copiilor preșcolari ...

...pot fi create. Prin urmare, nivelul relativ scăzut al ratei de îngrijire în sistemele formale în unele țări nu se datorează neapărat lipsei serviciilor de îngrijire. De exemplu, dreptul la concediu familial poate influența cererea de servicii de îngrijire adresate copiilor de vârstă mică. În țările nordice, precum și în Slovenia, adeseori copilul este îngrijit de către părinți în primul an de viață, iar apoi poate să beneficieze de servicii colective de îngrijire. În alte țări, concediile acordate sunt mult mai lungi și, combinate cu o penurie de servicii de îngrijire, pot să influențeze negativ participarea femeilor pe piața muncii. Așadar, pe lângă furnizarea de servicii de îngrijire după concediul parental, este esențial ca tatăl să aibă posibilitatea să beneficieze de concediu familial.

Recurgerea la îngrijirea neoficială²³ (asigurată, în principal, de către bunici) este importantă pentru ambele categorii de vârstă, însă, în majoritatea cazurilor, aceasta acoperă numai o parte din timp și nu poate constitui o soluție suficientă pentru a permite părinților să lucreze cu normă întreagă. În plus, având în vedere tendința de prelungire a vieții active, va fi mai dificil să se apeleze la bunici.

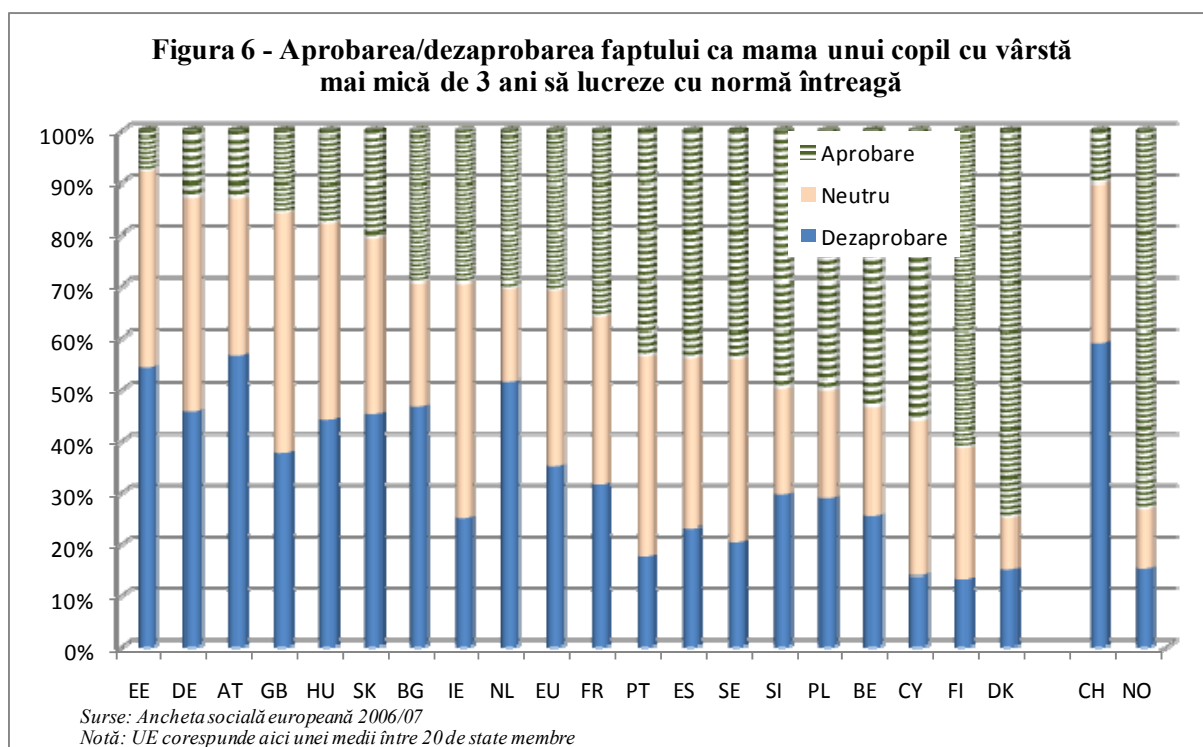
În majoritatea țărilor, atitudinile variază în funcție de vârsta copilului ...

...Creșele și alte servicii formale sunt considerate benefice, în general, pentru „copiii mai mari”, însă această percepție pozitivă nu este la fel de răspândită și în ceea ce privește copiii de vârste foarte mici, în pofida faptului că beneficiile serviciilor de îngrijire de calitate pentru dezvoltarea copiilor (în special a celor provenind din medii defavorizate) au fost demonstrate la scară largă²⁴. Figura 6 indică o anumită concordanță între nivelul de aprobare a faptului că femeile cu copii de vârste mici să lucreze cu normă întreagă, pe de o parte, și rata de îngrijire a copiilor cu vârste mai mici de trei ani în cadrul serviciilor de îngrijire formale și rata de ocupare a forței de muncă în rândul mamelor, pe de altă parte: în DK, FI, SE și SI, nivelul înalt de aprobare corespunde unor rate ridicate de îngrijire a copiilor în cadrul structurilor

²³ Este vorba despre îngrijirea copiilor de către un (o) asistent(ă) maternal(ă) (care nu se află în subordinea unei structuri organizate) la domiciliul copilului sau la domiciliul acestuia (acesteia), de către bunici, alți membri ai familiei (în afară de părinți), alte rude, prieteni sau vecini.

²⁴ OCDE (2012) „Starting strong III” (Un început puternic III).

formale și de încadrare în muncă a femeilor. Figura 6 arată, de asemenea, că în Țările de Jos, Austria și Estonia, nivelul dezaprobării depășește 50%. În final, deși angajarea cu normă întreagă a tinerelor mame este acceptată, în general, în țări precum Polonia și Cipru, serviciile de îngrijire trebuie să se dezvolte pentru a permite mamelor să-și materializeze intențiile pe piața muncii.

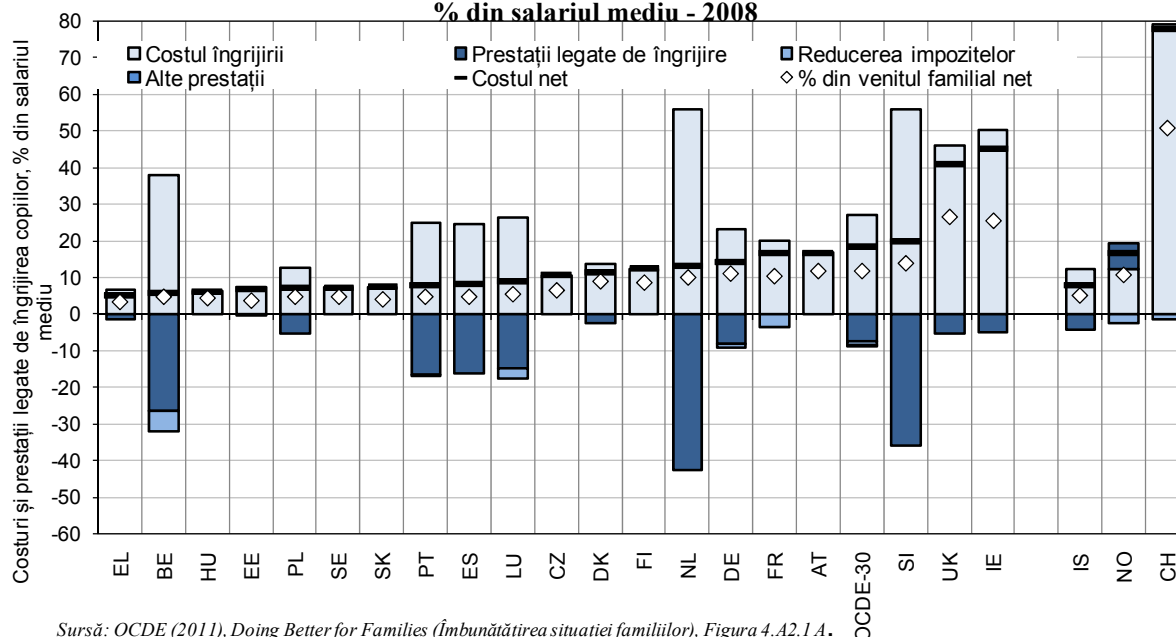
Costul rămâne un obstacol pentru un număr mare de părinți ...

...Serviciile formale de îngrijire a copiilor de vârste mici nu reprezintă o soluție pentru intrarea și/sau menținerea părinților pe piața muncii decât dacă acestea sunt accesibile din punct de vedere financiar. 53% din mamele care declară că nu lucrează sau lucrează cu fracțiuni de normă din motive legate de serviciile formale de îngrijire²⁵ consideră prețul un obstacol. Procentajul depășește 70% în Irlanda, Țările de Jos, România și Regatul Unit.

Guvernele celor mai multe state membre subvenționează serviciile formale de îngrijire (sub forma subvențiilor directe, a alocației parentale condiționate de venit, a reducerii impozitelor, a acordării de bonuri de servicii). Figura 7 arată că, totuși, costurile suportate de familii rămân ridicate, în special în Regatul Unit și în Irlanda, unde acestea reprezintă mai mult de 41% din venitul net al unei familii în care ambii părinți lucrează. În plus, costul serviciilor trebuie să fie analizat în relație cu alte politici sociale și fiscale care influențează, de asemenea, veniturile familiei, întrucât, chiar dacă serviciile de îngrijire sunt subvenționate într-o măsură considerabilă, părinții, în special, cel de-al doilea furnizor de venit, au puține avantaje în cazul în care muncesc dacă impozitele pe salariul obținut sunt foarte ridicate.

²⁵ Surse LFS ad-hoc, modul 2010 „Reconciliation between work and family life” (Armonizarea vieții profesionale cu viața de familie) - 23% și 18% din mamele care au un copil cu vârsta mai mică de trei ani și, respectiv, cu vârsta cuprinsă între trei ani și vârsta obligatorie de școlarizare lucrează cu fracțiuni de normă sau nu lucrează din motive legate de îngrijirea copilului.

Figura 7 - Costurile legate de îngrijirea copiilor care rămân în grija părinților în % din salariul mediu - 2008

Sursă: OCDE (2011), *Doing Better for Families* (Îmbunătățirea situației familiilor), Figura 4.A2.1 A.

Costul serviciilor de îngrijire nu influențează în același mod familiile cu venituri mari și mici ...

..., iar amploarea diferențelor este frapantă. În Franța, de exemplu, 64% din familiile aflate în cincimea superioară a populației din punct de vedere al veniturilor utilizează serviciile de îngrijire formale, față de 15% din familiile aflate în cincimea inferioară. Situația este similară în alte țări, în care rata de îngrijire în structurile formale este semnificativă, precum Belgia, Finlanda, Irlanda, precum și în țări în care rata de îngrijire este mai scăzută. În schimb, în Danemarca, rata de îngrijire în structurile formale este foarte ridicată printre familiile din cincimea inferioară, în timp ce în Suedia, în Slovenia și în Germania, utilizarea acestor structuri este similară în toate tipurile de familii²⁶. Obiectivele de la Barcelona nu vor putea fi realizate în lipsa accesibilității, inclusiv financiară, a serviciilor de îngrijire pentru toate grupurile sociale.

Criteriile de prioritate pot să reprezinte, de asemenea, un obstacol ...

...în cazul unei oferte reduse, mai ales pentru părinții inactivi sau șomeri, atunci când se acordă prioritate părinților angajați, în special, familiilor cu două venituri, împiedicându-se astfel reluarea activității celui de-al doilea furnizor de venit.

În **Belgia** (Flandra), cererea de locuri în cadrul serviciilor de îngrijire este mai mare decât oferta. S-au introdus măsuri structurale la nivelul Comunității flamande pentru a crește accesibilitatea serviciilor. Pe de o parte, s-a instituit un sistem de participare financiară a părinților (PFP), în funcție de venituri, pentru îngrijirea (ne)subvenționată în colectiv și în familie, care exista deja în sectorul subvenționat. Pe de altă parte, în structurile de îngrijire care se servesc de sistemul PFP, s-a stabilit un sistem de prioritate oficial: 20% din locuri sunt rezervate familiilor monoparentale și celor cu venituri reduse (care, în ambele cazuri, sunt în șomaj sau în situație de inserție profesională etc.).

4. CALITATEA: ÎNCĂ INEGALĂ ÎN EUROPA

Calitatea percepută rămâne criteriul preponderent în alegerea părinților ...

²⁶ EU-SILC, 2010.

...deși nu figurează pe primul loc printre factorii care împiedică părinții să recurgă la serviciile formale de îngrijire a copiilor preșcolari. Aceasta reprezintă un obstacol pentru 27% din europeni în medie, din cauza costului (59%), a disponibilității (58%) și a accesului – distanța sau programul de lucru (41%)²⁷.

Evaluarea calității: un vast câmp de studiu...

...Sunt în curs de elaborare numeroase studii privind calitatea educației și îngrijirii copiilor preșcolari (EICP) în UE.

În comunicarea sa privind EICP²⁸, **Comisia Europeană** a reiterat necesitatea de a îmbunătăți și mai mult accesul și de a oferi servicii universale. Aceasta a numit domeniile cheie în materie de calitate, cum ar fi programele de studiu, personalul, guvernanta și finanțarea, în care cooperarea politică la nivel european ar putea îmbunătăți accesibilitatea și calitatea serviciilor de îngrijire. La invitația Miniștrilor Educației²⁹, Comisia a creat, în cadrul metodei deschise de coordonare, un grup de lucru tematic alcătuit din factori de decizie politici, cadre universitare și practicanți ai EICP, menit să stabilească un cadru european de calitate pentru EICP.

Printre caracteristicile structurale ale serviciilor, numărul copiilor dintr-o grupă variază în medie între 10 și 14 copii pentru categoria de vârstă 0-3 ani și între 20 și 25 de copii pentru categoria de vârstă 3-6 ani³⁰, iar raportul copii/personal se situează în jur de 15/1 în majoritatea statelor membre, de la 6/1 în Estonia până la 21,5/1 în Franța în cadrul educației preșcolare³¹.

Numeroase persoane necalificate lucrează în continuare în acest sector ...

...Nivelul de educație a personalului EICP variază mult de la o țară la alta și exigențele în materie de competență pentru personalul auxiliar sau asistenți (care reprezintă 40-50% din forța de muncă) sunt adesea neglijate, deși concluziile cercetării și documentele politice internaționale recomandă ca cel puțin 60% din personal să aibă studii de nivel Bacalaureat +3 ani de studii³². Asistenții (care se ocupă adesea de îngrijire și de contactele cu părinții) au, în general, o formare inițială minimă sau niciun fel de formare inițială și dispun de un acces limitat la formarea continuă, spre deosebire de educatori (cei care lucrează cu copiii), care au adesea o bună calificare și beneficiază de astfel de oportunități³³.

Condițiile de lucru în acest sector rămân precare ...

... în majoritatea țărilor. Se înregistrează adesea o rată ridicată de rulare a personalului din cauza contractelor cu fracțiuni de normă sau atipice, aceasta având o influență negativă asupra calității serviciilor. Oportunitățile de carieră sunt, de altfel, foarte limitate, și acest sector nu are imaginea unui furnizor de locuri de muncă de calitate³⁴.

²⁷ Eurofound - A treia anchetă europeană privind calitatea vieții EQLS 2012.

²⁸ COM(2011)66.

²⁹ (2011/C 175/03).

³⁰ EGGE 2009.

³¹ SWD(2012) 373.

³² Clasificarea internațională a tipurilor de educație de nivelul 5.

³³ Studiu CORE pentru CE/DG EAC2011.

³⁴ Eurofound 2012.

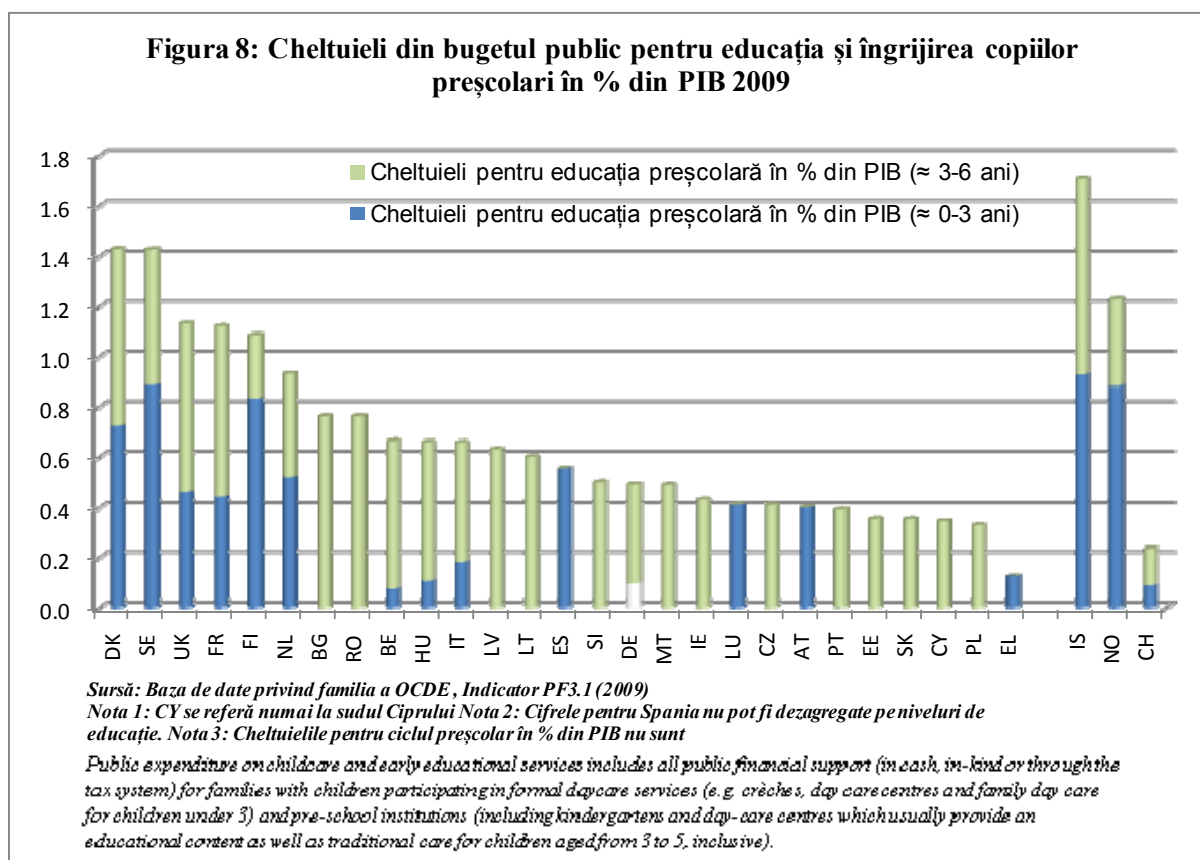
Sectorul se caracterizează printr-o mână de lucru în principal feminină ...

... cu un procentaj de 2-3% bărbați, cu excepția Danemarcei (8%). Experții sunt de acord că numărul de bărbați care lucrează în sector ar trebui să crească până la 10% pentru a lupta împotriva stereotipurilor de gen³⁵.

În Danemarca, serviciile EICP sunt integrate în sistemul de protecție socială; aceasta se numără printre primele state în materie de dezvoltare a competențelor lucrătorilor din sector (*pædagoguddannelsen*). Abordarea generică³⁶ (care permite studenților să lucreze mai târziu într-o varietate de contexte educative și să beneficieze de mai multă mobilitate profesională) și recunoașterea experienței anterioare au contribuit la atragerea unui număr mai mare de bărbați în domeniul EICP în Danemarca în comparație cu alte state membre ale UE.

Finanțarea publică directă a serviciilor permite o coordonare mai eficientă ...

... din partea autorităților publice, economii de scară, o calitate mai bună pe plan național, o formare mai eficientă a educatorilor și un acces mai corect decât sistemele de sprijin financiar destinat părinților³⁷.

În 2009, cheltuielile aferente EICP exprimate în procentaj din PIB erau însemnate în special în Danemarca, Suedia, Regatul Unit și Franța, care depășesc pragul de 1% recomandat de experți³⁸. Totuși, cheltuielile diferă ca formă și nu au același impact asupra dezvoltării și calității serviciilor.

³⁵ Studiul CORE pentru CE/DG EAC2011.

³⁶ Spre deosebire de abordarea specializată, în care educatorii sunt formați și calificați să lucreze cu grupuri de vârstă specifice în anumite medii instituționale (de exemplu creșă, grădiniță). Studiul CORE pentru CE/DG EAC2011.

³⁷ OCDE 2011 „Améliorer le bien-être des familles” (Îmbunătățirea situației familiei).

³⁸ Rețeaua Comisiei Europene privind îngrijirea copiilor în structurile formale 1996 – Calitatea serviciilor pentru copiii preșcolari.

Sistemele integrate par să asigure mai multă coerență ...

...între structurile de îngrijire a copiilor preșcolari și celelalte segmente ale sistemului educativ, mai multe resurse pentru copiii cu vârste mai mici de trei ani și o mai bună formare a personalului³⁹. **Modelul scindat**, în care îngrijirea copiilor de vârste mici (sub trei ani) și educația preșcolară (până la vârsta de școlarizare obligatorie) sunt separate, este cel mai întâlnit în Europa. În alte state, factorii de decizie politici au evoluat către un **sistem** în care oferta pentru copiii de vârste mici este integrată în sistemul educativ – precum în Letonia, Slovenia, Anglia, Scoția și Suedia – sau în „sistemul pedagogic” mai larg, precum în Finlanda. Numai în câteva țări aceste modele coexistă (Danemarca, Grecia, Spania, Cipru și Lituania). Integrarea serviciilor de îngrijire într-o entitate mai largă presupune o structură unitară și o abordare partajată din perspectiva accesului, a subvențiilor, a programelor și a personalului. Rezultă astfel o mai mare eficiență financiară⁴⁰. Pare necesar să se favorizeze o interacțiune între îngrijirea și educația copiilor, inclusiv într-un sistem scindat, pentru a satisface toate nevoile acestora (cognitive, sociale, afective și fizice)⁴¹.

Responsabilitatea elaborării politicilor EICP este împărțită ...

... în multe state între guvern și administrațiile locale. Una dintre consecințele favorabile ale descentralizării a fost integrarea îngrijirii și educației copiilor preșcolari la nivel local, precum și luarea în considerare într-o măsură mai mare a nevoilor locale. De asemenea, descentralizarea poate să genereze anumite riscuri. Delegarea competențelor și a responsabilităților poate accentua diferențele existente între regiuni în materie de acces și calitate⁴². Prin urmare, este necesar să se adopte o abordare generală și mai integrată a serviciilor de educație și de îngrijire a copiilor de vârste mici la nivel local, regional și național, asociind toate părțile interesate, inclusiv familiile, și să existe o cooperare transsectorială strânsă între diferite domenii de acțiune precum educația, cultura, afacerile sociale, ocuparea forței de muncă, sănătatea și justiția⁴³.

5. ÎNDEPLINIREA OBIECTIVELOR DE LA BARCELONA, UN ANGAJAMENT REÎNNOIT ÎN STRATEGIA EUROPA 2020

La mai mult de 10 ani după adoptarea acestora, obiectivele de la Barcelona nu au fost îndeplinite de majoritatea statelor membre. În plus, situația se deteriorează în mai multe state membre. Trebuie să se depună în continuare eforturi semnificative pentru a atinge niveluri satisfăcătoare de disponibilitate, în special pentru copiii cu vârste mai mici de trei ani. În egală măsură, costul serviciilor rămâne un obstacol important pentru părinți, precum și orarul, care nu este întotdeauna compatibil cu cerințele lor profesionale. Investiția în educație și îngrijire de calitate, universale și accesibile tuturor, trebuie să continue. Acest efort trebuie realizat în mare măsură la nivelul statelor membre. Comisia își aduce susținerea pe mai multe fronturi.

³⁹ Kaga Y., Bennett J. și Moss P. (2010), *Caring and Learning Together, A Cross-national Study of Integration of Early Childhood Care and Education within Education*, Paris, UNESCO.

⁴⁰ Eurydice 2009 – EICP în Europa: reducerea inegalităților sociale și culturale.

⁴¹ COM(2011)66.

⁴² OCDE Copii mici, provocări mari – volumul II.

⁴³ Concluziile Consiliului privind EICP: 2011/C 175/03.

Dezvoltarea serviciilor de îngrijire sub monitorizare în cadrul semestrului european ...

Facilitarea participării pe piața muncii și a accesului la un loc de muncă pentru al doilea furnizor de venit în gospodărie, datorită unor măsuri stimulative adecvate în materie de fiscalitate și datorită creării unor servicii de îngrijire a copiilor accesibile și de calitate reprezintă o prioritate identificată în analiza anuală a creșterii⁴⁴. Nouă state membre (AT, CZ, DE, HU, IT, MT, PL, SK și UK) au primit o recomandare cu privire la angajarea în muncă a femeilor și la disponibilitatea și calitatea serviciilor de îngrijire în 2012. Șapte dintre acestea primiseră deja o recomandare în 2011, în timp ce Malta și Slovacia au primit o recomandare pentru prima oară în 2012.

Fondurile structurale constituie o pârgie importantă ...

... În perioada 2007-13, se estimează că 2,6 miliarde EUR provenite din Fondul Social European au fost consacrate acțiunilor de promovare a angajării în muncă și a participării durabile a femeilor la piața muncii, a armonizării vieții profesionale cu viața privată, inclusiv măsurilor de facilitare a accesului la serviciile de îngrijire a persoanelor dependente. În plus, aproximativ 616 de milioane EUR provenite din Fondul european de dezvoltare regională au fost puse la dispoziția statelor membre între 2007 și 2013 în vederea finanțării infrastructurilor destinate îngrijirii copiilor⁴⁵. Aproape toate statele membre au alocat resurse pentru îngrijirea copiilor în structuri de îngrijire formale. Cu toate acestea, cheltuielile totale variază mult de la un stat membru la altul, în funcție de bugetul disponibil prin fondurile structurale și de situația actuală a ofertei de servicii.

FSE joacă un rol important în crearea și funcționarea serviciilor instituționale de îngrijire a copiilor în **Polonia** în cadrul programului operațional Capital uman (HC PO).

Începând din 2012, o măsură cu un buget de 46 de milioane EUR permite cofinanțarea (până la 85%) a unor proiecte constând în:

- sprijinirea înființării și funcționării creșelor și a cluburilor copiilor, inclusiv acoperirea costurilor îngrijirii copiilor cu vârste mai mici de trei ani, cu condiția ca cel puțin unul dintre părinți să revină pe piața muncii după întreruperea datorată nașterii sau educării copiilor;

- acordarea unui sprijin pentru serviciile oferite de asistentul maternal (asistenta maternală).

Prima cerere de proiecte va permite înființarea a 171 de creșe, a 23 de cluburi ale copiilor și încheierea a 7 acorduri pentru furnizarea de servicii de către un (o) asistent(ă) maternal(ă). Măsura face parte dintr-o inițiativă mai vastă de reformă de reglementare și de extindere a tipului și cantității ofertei de servicii de îngrijire (programul „Malush”).

Există o măsură similară pentru cofinanțarea proiectelor referitoare la educația preșcolară pentru copiii cu vârste cuprinse între 3 și 5 ani, cu un buget de 369 de milioane EUR.

Comisia continuă colaborarea cu partenerii sociali ...

...care joacă un rol cheie în armonizarea vieții profesionale cu viața privată, alături de autoritățile publice.

Comisia va consolida, de asemenea, colaborarea între serviciile sale ...

...însărcinate cu politici pertinente pentru EICP (precum justiția, drepturile fundamentale și cetățenia, educația și cultura, ocuparea forței de muncă și politicile sociale, sănătatea ...).

Comisia va urmări progresul către îndeplinirea obiectivelor de la Barcelona ...

...ajutând statele membre să-și dezvolte capacitatea statistică prin îmbunătățirea culegerii datelor și prin aprofundarea evaluării modului de utilizare a serviciilor de îngrijire în cadrul anchetei EU SILC, în special prin culegerea de informații comparabile privind obstacolele din calea accesului la servicii (cost, cerere nesatisfăcută...).

⁴⁴ COM(2012)750.

⁴⁵ La sfârșitul anului 2011, 74% din buget a fost alocat proiectelor selecționate.

Comisia va continua să sprijine statele membre ...

- Oricând este necesar, în timpul semestrelor europene, Comisia va continua să adopte recomandări specifice, invitând statele membre să îndeplinească obiectivele de la Barcelona și să continue investiția publică, în pofida crizei.
- În programarea fondurilor europene, Comisia va acționa la unison cu statele membre pentru a exploata pe deplin posibilitățile de cofinanțare oferite de fondurile structurale și de celelalte programe europene precum „Erasmus pentru toți”, inclusiv în timpul următoarei perioade de programare, în vederea dezvoltării serviciilor de EICP și pentru alte persoane dependente, a formării personalului și a îmbunătățirii calității serviciilor.

Dezvoltarea exclusivă a serviciilor de îngrijire adresate copiilor preșcolari nu este suficientă pentru a permite femeilor și bărbaților să aleagă în mod liber cum să armonizeze viața profesională cu viața privată și nu ține seama de dificultățile întâmpinate în diferitele etape ale vieții. Comisia trebuie așadar să acționeze:

- prin promovarea unei combinații de măsuri de armonizare constând în modalități de lucru flexibile, un sistem de concedii familiale și disponibilitatea unor servicii de îngrijire accesibile și de calitate pentru copiii de vârstă preșcolară, dar și pentru copiii și preadolescenții școlarizați în afara orarului școlar, precum și pentru alte persoane dependente.
- prin încurajarea statelor membre în vederea eliminării obstacolelor (inclusiv cele de natură fiscală) din calea activității profesionale a femeilor și a stimulării taților în sensul asumării mai multor responsabilități familiale, în special prin solicitarea de concedii familiale în egală măsură cu femeile.

Prezentul raport arată angajamentul Comisiei, în limitele competențelor sale, pentru susținerea îndeplinirii obiectivelor de la Barcelona și a dezvoltării unor servicii de îngrijire a copiilor preșcolari accesibile și de calitate, în vederea eliminării obstacolelor din calea încadrării în muncă a părinților, a favorizării incluziunii sociale și a promovării egalității dintre femei și bărbați.